

אלגעמיינע יידישע צייטונג

ארגאן פֿיר פּאָליטיק, האַנדעל, פֿערקעהר אונד ייִדיש-קאָנפּעסאָנעללע אינטערעסען.

פּראָנומערדאָנט פֿאַרן דעם בלאַטטעם:
פֿיר אַסערטור-אָננאָר:
נאַציאָנאַל 20 קראַנען, האַלב-אַהרין 10 קראַנען, פֿיערעליאַהרין 5 קראַנען.
פֿיר דאָס אָיסלאַנד:
נאַציאָנאַל 28 קראַנען, האַלב-אַהרין 14 קראַנען, פֿיערעליאַהרין 7 קראַנען.

פֿאַרשטאַנד-אַנפֿירער, יאָהאַ אַלע ווערונגן
זינד צו אַרעסטירען אָן דיאָ
„Allgemeine Jüdische Zeitung“,
Budapest, VI., Pfeiffer-Gasse 19.
אַנפֿירער ווער אַנפֿירער פֿאַר עטליכע ווערונגן
פֿאַרשטאַנד-אַנפֿירער

Megjelenik 5-ször hetenkint (szombat, vasárnap és izr. ünnepek kivételével).
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Sip-utca 19. sz.
Előfizetés: 1/4 évre 5 korona. - Hirdetések mérsékelt díjzabás szerint.
Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő: Groszberg Lipót.

אינגענעווער אונד פֿעראַנטוואָרליכער רעדאַקטאָר:
לעאָפּאָלד (אַרײַן) גראַסבערג.

אינגענעווער אונד פֿעראַנטוואָרליכער רעדאַקטאָר:
לעאָפּאָלד (אַרײַן) גראַסבערג.

פֿיר פֿרייטאָג, כ"א אײַר, תרס"ח.

פֿאַררעדן דער נעכטערעם דאָס ער דען וויי-
טעס טעג ער דען פֿאַר אַ טײַטשען
אַנפֿאַרדערונגען ענטשפּריכט, זיך בידער פֿער-
פֿאַרשטאַנד, אײַך דער שפּעצערלע ייִדישען
פֿאַרדערונג גענוג צו ליסטען!

נאַציאָנאַלע צושטאַנדע.

אין פֿאַרזעצונג דער פֿאַר אָנס אין יונג-
סאַדער נומער מיטגעווען אַרעסטירטען פֿע-
ווען געשטען דער פֿאַר אַ פֿאַר אַרעסטירטען
שיצן אײַך דען רומענישען פֿאַר אַנאַטיס-
אַנאַטיס ער זאָגט:

„דיאָ רוסשישע רעוואָלוציאָן אינגערזײַטס,
דיאָ ערפֿאַלגע דער רומענישען אינפֿאַלגע דעם
אַלגעמייען גלייכען וואַהלעכעס אַנערער-
זײַטס האַבען זײַ אַנזיכטען דער רומענישען
פֿאַנאַטיקער פֿערווערט אונד דיאָ אויפֿווענדעלונג
דער בעפֿאַלגערונג רודן פֿאַר אַרעסטירטען גע-
פֿאַרדערט. אַלס דיאָ לעצטען פֿאַר אַנאַטיס-וואַהלען
דען רומענישען מיטגעווען פֿאַר אַרעסטירטען פֿיער
דער שטאַטטאַלער פֿאַר אַרעסטירטען דער גע-
רודע דען רומענישען וואַהלעכען גענוג-
איבערשטאַנד, דער וואַפֿע אַינעם פֿאַנאַטיקערס
צום אַפֿער. - רענער ווענדעט זיך פֿאַר אַרעסטירטען
ליך אָן דיאָ רומענישען זיך פֿאַר דער געזעל-
שאַפֿט לאַזערזײַטען, אָנס דאָס לאַנד פֿאַר בלו-
מיגען עראַינגעסען צו בעוואַהרען. (בייפֿאַלל.)
דער בעקאַנטע פֿאַר אַרעסטירטען סאַציאַלער-
קראַפֿט דער דאָס זײַנס קײַ פֿירטע פֿאַר אַרעסטירטען
דעם אָנס:

דיאָ סאַציאַלערעס אַרעסטירטען פֿעראַרמטירטען
דאָס אַמטענשאַפֿט אײַך פֿאַר אַרעסטירטען פֿיר אַרעסטירטען
דען דיאָ פֿאַר אַרעסטירטען פֿיר פֿאַר אַרעסטירטען
אַמטענשאַפֿט צום סאַרד געמיינען. ווען מאַן
פֿאַר אַרעסטירטען מיט זײַנען פֿאַר אַרעסטירטען פֿערגלייכט,
קאַן דאָס נור צו זײַנעם פֿאַר אַרעסטירטען געריכטען.
דער סאַרד האַט אײַך קײַנען פֿאַר אַרעסטירטען נומערען,
ער האַט נור דען האַס צווישען דען בידען
פֿאַר אַרעסטירטען פֿערגלייכט.

רענער ווענדעט זיך דאָן גענוג דיאָ אָנס-
פֿירונגען דעם אַבגעאָרדעטען חלײַב אָנס פֿיר-
קײַ: דיאָ רוסשישע רעוואָלוציאָן רומענישען וואַהלען
אַינעם בירוקקע פֿאַר אַרעסטירטען צום רוססענשאַפֿט
שלאַגען. דאָס היעסע פֿיר דיאָ רומענישען איינע
קעכשאַפֿט מיט דער אַנדערען פֿערגלייכטען. זיאָ
זעהען דיאָ סאַטאַנע נומערען, דאָס דער בעסערע
פֿירונג רוסלאַנדס נומערען פֿאַר אַרעסטירטען אײַז, זאָנס
דערן דײַטשלאַנד. דען קאַזער וויילעלם
II. גענוג צאָר נײַקאַלויס II. צו פֿער-
העצען, ווער נעמאַלס געלינגען. עס האַנדעלט
זיך ווער נומערען אײַז פֿיר מיליאָנען פֿאַר אַרעסטירטען אונד
דײַטשלאַנד רומענישען, זאָנדערן אָנס פֿיער-
צעהן מיליאָנען פֿאַר אַרעסטירטען אײַז פֿאַר אַרעסטירטען
רײַכס אונד אָנס פֿיר אַרעסטירטען אײַז מיליאָנען

בערשאַפֿט פֿאַר עטוואַ 20 מיליאָנען ק, בעציע-
הונטערט אײַן בײַטראַג פֿאַר יאַהרליך 600.000
קראַנען.

וואָס נון דיאָ יודענשאַפֿט גענעאָמער דער
פֿאַרענטהאַלטונג איז אַרעסטירטען זאָ ווער אַרעסטירטען גע-
זעמליכען רעכטעס פֿערווערט זאָלל, דאָס מאַן
פֿאַרדערט דער ערוואַנגען דער היעצו קאַמפֿע-
סענען קײַנען איבערלאַסען בלייבען. היעצו
וואַהלען ווער נור נאָכמאַל אײַך דאָס נומער שאַרף
גענוג צו רענער שווינגען דער צוויי רומענישען
ייִדישע רעוואָלוציאָן היעצו, פֿאַר דענען אײַך
אין דער געשטען זענען דעם אַבגעאָרדעטען
טענהוועס קײַן איינציגער זיך צו ערקענען
גאָב. קײַן איינציגער רוקרעטען אײַן שפּעכענען-
וואַרשען, אָנס דען קולטוס מיטשער צו איינער
בערשאַפֿט דער פֿירטע אונד ערעכטען אײַז,
דיאָ דען ווערן בעפֿאַרשטעקט, צו פֿעראַנאַסען.
דיאָ בערשאַפֿט צו קענען וואַרע איבער אײַז
נאָכמאַל דען מאַלבערזײַטע וואַרע דיאָ ווער-
שאַפֿט אין דער לאַנד, דיאָ עווענטועלען אַר-
זאָבען דער שטאַטטליכען בענאַכטהיילונג היע-
ווענצײַטען: זאָללע אַבער דיאָ סאַטאַנע-
וואָס ווער פֿאַר קולטוס מיטשער אַבשאַפֿט נומער
פֿאַר אַרעסטירטען - איינפֿאַר דאָרין בעציע-
דען, דאָס מאַן אין אַבערען ספֿאַרען דעם אײַז
גאַרשען שטאַטטעס דיאָ ווערן נומער אַלס
נלייב בערעכענען אַרעסטירטען אַרעסטירטען
אַנערקענען, זאָ האַמע מאַן ווענעסענען דיאָ
געוויסעווייט, וואַרען מאַן אײַז.

אַבער דיאָ „ייִדישען“ רעפֿורמירטען שווינגע-
נען, זיאָ ווערען וואַר דער טאַר, אַבלייך אײַן
דערזעלבען צושונג דײַטשליכע אַבגעאָרדע-
נעטע זיך גאַנץ אונד נומער זענערען דיאָ
אונדערונג דעם בעזאַמען § אײַך דיאָ ווענע
לומער אַרעסטירטען פֿאַר אַרעסטירטען
וואַרען דער מיטשער אַרעסטירטען ווענערען ער-
קלאַמע, ער ווערען דיאָ לומער אַרעסטירטען אײַן דען
גענוס דעזעס פֿאַר אַרעסטירטען איינצעוועהן!

אײַז דעם שקאַנדאַלען שווינגען דער
„ייִדישען“ רײַכסאַנאַס רעפֿורמירטען מאַנע נון
דיאָ ייִדישע וואַהלעכע פֿאַר דעם לאַנדעס פֿיר דיאָ
צוקונפֿט דיאָ זיך אײַז דער זאָבלאָגע ערעכענער
לערהע אַבלייטען. גלייכווייז אײַז אַסערטירטען
רײַכסאַנאַס דיאָ אַנטערעסען דעם יודענשאַפֿט
ערסט זײַט דעם מאַמענט פֿירשפּעכער בע-
זענען, וואַ צומירעט אײַן מײַל דער
ייִדישען בידער גאַלציענעם געשלאַסען
צור וואַהל אונד שרײַט: זאָ מיטשע אײַך
היערזעלבען אין וואַהל בעצירקען מיט בער-
טענער ייִדישער שטאַטטען צאָהל אײַן דען אַב-
געאָרדעטען קאַנדידאַטען - גלייכפֿיעל אַב ער
ווע אַרעסטירטען אײַז, דיאָ פֿאַרדערונג
געשעללעט ווערען, דאָס ער אײַז פֿאַר אַרעסטירטען
פֿיר דיאָ בערעכטענען אינטערעסען דער ווער-
שאַפֿט איינערעטע, ערנסט אײַך איינערעטע;
אונד נור דעם ער ערוואַהלונג וואַרע צו

שטאַטט, ווערן אונד „ייִדישע“ אַבגעאָרדעטע.

אין אונזערע יונגען נומער האַבען ווער
אײַז דער פֿאַרענטהאַלטען רעדע דעם קולטוס
מיטשער גראַפֿען אַלבערט אַפֿאַר אײַך
באָנס לאַנזשער פֿאַר אַרעסטירטען דיאָ סאַטאַנע
אַבגעווייטע, דאָס דער פֿאַר אַרעסטירטען
דענע געווענע ענטוואַרף אײַז דיאָ דורכפֿיר-
אונד דעם § 3 דעם געווענע אַרעסטירטען 20 פֿיר
1848 זיך אײַך אָנס ווערן נומער ערשערען-
קען ווערען צו רענער קאַנשאַפֿטונג בער-
טע עס בײַם שרײַבען דעם געשטען אַרעסטירטען
נאָך דער לאַנזשען פֿאַר אַרעסטירטען זײַטע אײַז
אַבער יעדע פֿאַר אַרעסטירטען אײַז געוואַרען
דען געשטען אַבערס האַט זיך זײַנע עקסעל-
לענען אײַז פֿאַר אַרעסטירטען אײַז אײַז אַרעסטירטען
אַב-ערוואַהלען געווענע ענטוואַרף פֿאַר אַרעסטירטען
געאָיסטערט, אונד דעזען אײַז אַרעסטירטען לאַסען קײַ-
נען צווייפֿעל מער אַרעסטירטען, דאָס דער ענט-
וואַרף דיאָ דורכפֿירונג דעם ערוואַהלען פֿאַר אַר-
האַפֿען נור פֿיר דיאָ בידען פֿאַר אַרעסטירטען אַר-
טײַשען קאַנפּעסאָנען אונד פֿיר דיאָ אײַז
טײַשען ענטוואַרף, דיאָ יודען נומער אַרעסטירטען
אַבער אַבאָיאָלען אײַז אײַז אײַז ווערען
אַבערדעס האַט אײַז אײַז אײַז אײַז ווערען
נאָנען דעם אַבגעאָרדעטע ווענען דער פֿאַר אַרעסטירטען
מיט אַרעסטירטען אײַז געשטען בלאַטטען, דער
היערעכטען מיט דעם קולטוס מיטשער אײַז אײַז
טערהעוונג האַמעטע, פֿערווערט, דאָס זײַנע עקס-
צעללענען דען אײַן רעדע שפּעכענער פֿאַר אַרעסטירטען
פֿען אײַך דיאָ ווערן נומער אַרעסטירטען.

מאַן שפּעקט אַלזאָ דער נאָקטען סאַטאַנע-
זאָבע גענעאָמער, דאָס דער אונגאַרשע שטאַטט,
בעציעהונטערטע דעסען קולטוס רענערונג, דער
ווענען דיאָ אַמטערעללע אונד ערשטאַנע
פֿאַר ענטוואַרף אײַז, וועלכע זיאָ פֿערימאָנע
אַרעסטירטען שפּעכענער מיט רעכענען בנאַנ-
שפּעכען אונד אײַך נומער דעם רעצעסאַנאַס-
געווענע אײַך געזעטען פֿאַר אַרעסטירטען
קאַנען, וואַ גראַסע דעזען בענאַכטהיילונג אײַז,
נעמט אײַז פֿאַר אַרעסטירטען האַמעטע רעפֿאַר:

דער אַנעקירינגע געווענע ענטוואַרף ווער
- וואַ איינגעווייטע בעהוויסען - דיאָ בעשטאַ-
מינג ענטוואַרף, דאָס דער שטאַטט פֿיר דיאָ
פֿאַרענטהאַלטען אײַז שפּאַנען פֿאַר צירקא 100
מיליאָנען קראַנען מאַכט, דערען צײַטען אײַז בע-
טראַגע פֿאַר אײַז אײַז מיליאָנען קײַ ער אײַז
יאַהרליך אײַז אַרעסטירטען ווער, נון שפּעקט דיאָ זע-
לענצאַהל דער ווערן אונגאַרנס צו רענערען דער
פֿאַרענטהאַלטען ביליאָנען אין דעם פֿערהאַלט-
ניס וואַ צו 5 דיאָ זעלענע צאָהל אַלס באָנס
געאַמטען, מיטשע אַלזאָ דיאָ יודענשאַפֿט צו-
מינדעט דען פֿירנסטען מײַל דעם בע-
טראַגע בעקאַמען, דער דען פֿאַרענטהאַלטען
געווענע ווער, דאָס וואַרע אײַז שפּאַנען.

שרענו כשרע אונד פרימא

זערכוואארען

עמפיעהלט דיא ערסטע לעמבערגער זעלכוואארען-פאבריק
Blankenstein & Fränkel,
LEMBERG, Gazowagasse 10.

רעפערענצען: לעמבערגער ראבבינאט, זאויא זאממליכע
נאכטערע נאליזשען רבנים, וויא: אביד דיק קראקא,
טארנאוי, רעזשאוי, פשעמישל, סאמבאר אי ז וו.

הוסטען, קאטאררהאלישע

ערקראנקונגען, ברוסטשמער.

צען, פערשלימונג, נאכט.

שווייס, ראבעלו ונד אגמ דא

פארצייכען דעם געפאהרליכען פינדעם אונ-

זערער געזונדהייט, דער פורכטבארען

טובערקולאזע!

מאן מוסס דאס איבעל אים קיימע פערטילונג, אונד
אויס דאס איבעל שאן איינגערעטען, זאן מוסס מאן
אומזעהר בעמיהט ווי, דיעזעס צו איבערוואלטיגען,
צו דיעזעס צווערק דיעזש דער אן דער ענגלישע
אויסשטעלונג מיט נאלדענער מעדאללע אונד עהרען.
דיסלאס אויסגעצייכעטע, פאן פיעלען ארצעט
עמפאהרענע האראפישיי

לינדענ-האניג-

סירופ,

וועלכער דא טובערקולאזע-האטאזאכריד בעוואלטיגט
דען הוסטען בענימט, דען כלום אויסוואר מידערט,
דען שליים נראכארטן לאזט. — ווער זיך דאהער פאן
דיעזען איבעל בעפרייען, אדער דענועלכען פארבייען
ווייל, קויפע אונד בעניטע איינע מוסטערפראשוי
אום 8 קראנען, אדער איינע נראסי פלאשע אום
5 קראנען.

פער פאסט ביא פאראיינענדונג דעם בעראנטע אדער
נענען נאכאמע פערדענעט פאן דער

„Apostel“-Apotheke,

Budapest,

Josefsring No. 64

יענען ג' לעזערן, דא זיך ביא דער
בעשטעלונג אויב דיעזעס בלאטט
בערופען, געוואהרט אפאטהעקער
האלאפי (אלס זיינען גלויבענסגענאסען)
10% ראבאטט.

Arnold Kohn's

Grabsteinlager.

BUDAPEST, VII., Karlsring Nr. 15.

מצבות

zu jedem Preise u. in jeder Ausstattung, Ueber-
stellungen bei Exhumirungen. — Reparatur-Ar-
beiten im Friedhofe. — Telephon 18-76.

שבת אונד יום טוב געשעירט.

אפגענטליכע ביטטע!

אין נראכטער תיה וירא שמים מפואר, פאטער איינער
צאהלרייכען פאמיליע, בעפידעט זיך נענעווארטן אין איינער
זעהר קרוישען לאגע, אויס וועלכער ער דורך איינע הונדערט
קראנען גערעטעט ווערען קאן.

עדעלגעציענע גלויבענסגענאסען ווערען דאהער הא-
ליכט ערוכט, צו דיעזער נראכטען, ערהאבענען מעזש ביי
טראגען צו וואללען, וכל המרחם ירחם ויזכה לרב ברכות
והצלחות, עדלע שפענדען מאנע מאן אן דא אדרעסע ווינער
עהרונ העררן ארטה

Oberrabbiner Koppel Reich, Budapest,
VI., Mohrengasse 9.

איינזענדען, דער דא נומע האבען ווירד, דיעועלכען אין דיע-
זעם בלאטטע אויסצ-ווייזען אונד זיא דעם בעשטיממונג-
ארטע ציעויהרען.

אנמערקונג דער רעדאקצין: איבער ווירדקייט אונד
בעדורפטקייט דעם אין רעדע שטעהענדען תיה לענען אונס
דא ווארמטען עמפעהלונגען פאן נאוי דורנו פאר.

Fabrikation von Schulbänken, Schul- und Turn-
requisiten, Möbel für Kinderbewahranstalten.
Preisreduktion auf Verlangen gratis und franco.

שריתים! זיך, מירקישע טליתים, ארבע
כנסות פאן היינער שאוואללע
דאן טליתים אויס זייער אונד אלע אנדערען יודישע
ריוואליען בעקאמט מאן אס ביליגסטען ביא דער זייט דעם
יאהרע 1870 עמבאלירען וועלכטשאטנדיגען פרימא

Jonas Sager,
mechanische Kamgarn-Weberei in Kolomea.
פיר עקאטע אויספיהרונג דער אויספיהרונג אונד ביליגסטע
בעדוענונג ווירד שטרענגסטעס געווארט. — וויעדערפרי-
פער ערהאלטען ענטשפיענדען ראבאטט.
— פרייקוראטע אויף פערלאנגען גראסי אונד פראנקא. —

אין גלייכעבערן

אויס דא שטרענג ארטהאדאקס כשר קיכע אים נאכטהאף
שטאט פיקורכען אס 18 מאי עראפגעט ווארדען.
בעסטע קיכע, פיינסטע געטראנקע, פינקטליכסטע בעדוענונג.
שאנסטע לאגע דעם קורארטעס.
האכאכטונגספאלל ערנעבענסטער
היך שלמה זלמן אייען.
Salamon Eisen in Gleichenberg.

Thüren u. Fenster, alte und neue Eisen-
rouleaux mit vollstän-
digem Eisenbeschlag, eiserne Thorgitter, Garten-
umzäumungen billig erhältlich bei Kelemen Mór,
Budapest, Nador-utoza 72-74.

האאר-פערריקען,

קונסטהאאר-שייטעל, נייע מאדערנע חסידישע שיאנע
אונד פעלל-שייטעל, אללעס זעהר שאן, ביליג צו האבען ביא
Löwinger Chaim, M.-Sziget.

אפגענטל' דאנקשרייבען אן העררן מ' פרייליך,

ק' ק' פרייו באנדאזשען-ערצייגער, לעמבערג, נראדעקענאסע 15.
איך עראכטע עס אלס איינע אנגענעהמע פפליכט, אוהנען
דיעמיט מיינען אויפריכטיגסטען דאנק דאצו אויסצושפערענען אונד
אפגענטליכען צו קאנשטאטירען, דאס זיא מיד אהנע יעדען
אפעראטיווען איינגריפף, בלאס דורך שמערצללאזע
מיט אונפערגלייכבארער מאנועללען געשיקקליכ-
הייט פאללפיהרטע רעפאניערונג פאן מיינעם קאמפריציר-
טען, פערארטעטען, שאן פאסט אוינערטראגליכען האדענ-
ברובליודען בעפרייט אונד דורך אפליצירונג איינעם זעלבסט-
קאנשטראוירטען אונד ערצייגטען, אויססערסט פראקטישען פא-
טענט-ברוכבאנדעם יעדער רעצייטיווע פארגעבייגט האבען. אוהר
ווירקען דיענט וואהרליך צום וואהלע דער ליידענדען מענשהייט
אונד עמפעהלע איך זיא דאהער מיט בעסטעם געוויסען אונד
פריידיגסטער בערייטוויליגקייט אללען ליידענסגעפאהרטען, דא
איינען אפעראטיווען איינגריפף מיידען וואללען.
פראניז מארעלי,
פערוואלטער דעם קאן אונד לאנדעס-געזענטראל-מוסטערקעללערס אין בודאפעסט.

Volkswirtschaft.

געמיינדע-געשאפט אום 20 מאי.

דאס אויסגעכאט אין וויצען וואר נומ, דא קוילוסט
נערינג, דא שטיממונג פלויא. עס ווארדען 3
שווענד מצ' צו 15-20 די ביליגערען טרייען פערקויסט.

נייער וויצען	
באשקאטער	טעסטער ב'
23. — 23.25	23.30 23.60
23.20 23.55	23.60 23.80
23.30 23.60	23.70 23.95
23.60 23.85	24. — 24.10
23.60 23.85	24. — 24.10

ק א ר ון פ אן 19 ק' 70 ה' ביו 20 ק' 30 ה'.
ה א פ ע ר פ אן 14 ק' 80 ביו 15 ק' 20 ה'.
נ ע ר ס ע פ אן 13 ק' 10 ביו 13 ק' 80 ה'.
ז ע ר מ י נ ג ע ש א פ מ מאטער פערקעהר.
ו ו י צ ען פ ע ר א ק ט א ב ע ר ק' 20.24 ביו 20.26.
ה א פ ע ר ס ע ר א ק ט א ב ע ר ק' 13.56 ביו 13.58.
ק ו ק ו ר ו ז ס ע ר י ו ל י 1908 ק' 13.22 ביו 13.24.
ש מ י ר י מ ו ס. מאן בעזעהלעט: ראק-שמירוס
אונפערשייערט 59.50 ביו 60.50 קראנען.

Pályázati hirdetmény.

A Gyergyószentmiklós város és vidéki aut. orth.
izraelita hitközségénél betöltendő egy sochet ubodek,
koreh és előimádkozói állás, ezen állás 800 korona
évi javadalmazással, szabad lakással és mintegy 500
korona mellékjövedelemmel van összekötve. — Pályá-
zónak magyar honosnak kell lenni és hazai 3 aut.
orth. rabbtól káboleval kell, hogy bírjon. — Pályá-
zatok összes okmányok másolatával (melyek pályázónak
vissza nem adtnak) felszerelve, családi állapota ki-
tűntetésével alulirt hitközség elnökéhez sürgősen
beküldendők.
Gyergyószentmiklós] (Csik megye), 1908. évi
május hó 15-én.
Stein Elek, hitközségi elnök.

אין וויטטווער

50 יאהרע אלט, האט אין 10 יאהרונעס מאדען, ווינשט צו
היימאכען איינע אנשטאנדיגע קינדערלאזע וויטטווע פאן אן-
גענעהמע אויסזען. אנאלפאבעטן אויסגעשלאסען, נור
איבער געווען אנאבע ערטהיילט אויספיהרליכעם
Sichermann Mór, ház- és birtokközvetítő,
Szatmár.

וויכטיג פיר שאפראזע-ערצייגער!

לאך, רען (oltó) כשר, כהנשר בייך ארטהאדאקסיש ליטערט
אום 50% ביליגער (פערטעטער ווערדען געווינט)
ISAK SCHWARCZ, Commiss.-Geschäft in Szuczawa, Bukowina.

פערטיגע קריידער אהנע שעמנו!

Empfehle mein reichsortirtes Lager von Herren-
Knaben- und Kinder-Anzügen, wie auch Überzieher
und Winteröcke erzeugt. Preise staunend bil-
lig. Bestellungen nach Maass werden (mit Ausnahme
von Woll) binnen 24 Stunden effektiert.
Ullmann Samu, Herrensneider, Buda pest, Dob-utoza 20.

כשר מילכעשעסעל
זייט 18 יאהרן בעשע-
הער, פאליכער פערטליכעם
פאן 4.50-5.00 ליטער אויט
אויס מאנגל אן אויביש-
קראפט צו אויבערנען דא
אירינסטע אויט פיר דא-
בעל-קאישע ביא דע ארטי-
טראצין דיעים בלאטטעם
צו עפאהרען.

אנשפראכע צו יעדער
עלענדיגים כשרעווע, פערלאנגען האכע, הינד אן ד' ה'
וירד דייטש אדער אונגאריש אויב העבליש גענען איינענדיג
פאן 5.35 קראנען פערמאסט. נאכטער רעדן אדער פאר-
טראגען לויט אויבאריקאממען. שטענדיגסט דיקטירען אן
אפראנע ווערדען ג' ו' גענען רעזע-פאפא-בונאט.
Dornbusch Mór, Budapest, VII., Nagydíófa-u. 12

בעהארדליכער בעוויליגונג צו דעם צוועקקע, אום
אין אונגיסמיגען יאהרען דעם מאַס דען נאָר-
מאלען צוקקערנעהאלט צו געבען. דאָ שפּירט-
ווינג דער שוואַכערען וויינע ווירד דורך פּע-
שניידען מיט געבורט-וויינע ערזעצט ווערען.
וואָרד לעטצטערע אים ווערסדע שטייגען ווער-
דען. וויינטערבער דארף נור צו הייליכען צוועק-
קען ערצייגט, יעדאָך ניכט אין פּערקעהר גע-
בראכט ווערען. דאָ פּערווענדונג פּאָן ראָזנען
בייא דער וויינבעהאנדלונג איזט פּאָלשטאָנדיג אינ-
מערזאנט. צום שטצע דעם מאַקאיער וויינעס
ווערדען בעזאָנדערע פּערפּאָניגען געמאַכטען. דאָ
מאַקאיער וויינענענד ווירד אלס געשלאָסענעס
געביעט ערקלאָרט. אנדערער וויין דארף דאָרט
נור צום לאַקאלען פּערברויך איינגעפּיהרט ווער-
דען אונד אנדערער אלס דאָרט געפּעכטער וויין
דארף פּאָן דאָרט ניכט עקספּאָרטירט ווערען.
צור איבערוואַכונג דער דורכפּיהרונג דעם געזעט-
צעס אונד צור קאָנטראָלע דער קעללערייען ווירד
דאָס אַקקערבוני מיניסטעריאום בעזאָנדערע בעאמ-
טע ענטזענדען. - דאָ בעראַטהונג דער געזעט-
צעס. פּאָרלאַגע ווירד היינט פּאָרמגעזעצט.

• (דאָ אַגודת סקודיה קהלות)
האַלט בעקאָנטליך אַם קאָממענדען דיענסטאג
איהרע ערסטע גענעראַל. פּערזאָנסלונג. בייא דיע-
זער געלענעהייט ווערדען דאָ אַרטס קולטוס.
בעאמטען אונד אנגעשעלסטען דען בעווויי צו
לעפּערן האַבען דאָס, אָב זאָ דאָס פּאַסט 10-
יאָרהייט, מיטגעפּאָללע אונד זעלבסטלאָזע אַרבייט,
וועלכע ביזהער אין איהרעס אנטערעסע פּע-
ריכטעט וואורדען צו ווירדיגען וויססען. צו וויר-
דיגען דאָרד, דאָס זאָ אין יע גראַסערער אַנ-
צאהל צור פּערזאָנסלונג זיך איינפּינדען, יעדענ-
פּאַללס אבער דער אַנדרה אונפּערציגליך אלס
מיטגליעדער ביימערעטען. נור אים בעזעצט
איינער איסטפּאָזאנטען מיטגליעדערצאהל ווירד
דיעזער פּערבאנד אין דער לאַגע זיין. דאָ ער-
האַבענען ציעלע, דאָ ער זיך געשעקקט האַט,
צו פּערווירקליכען.

• (אונט פּאַל לל איינעס ראָט ה-
שילד.) אַויס גאָ דינג (מאַהרען) ווירד
געמילדעט: דער היער אלס איינפּיהריג פּרוווייל-
ליגער דראַגאיער דינענעדע באַראָן אַסקאַר
ראָט ה שילד ערליטט היינט אויף דעם
עקערציע-פּלאַט אין אונפּאַלל. זיין פּפּערד
שטייט צו אונד ער פּיעל צו באַרען, וואָבייא ער
זיך איינציג צאָהנע אייסשלוג אונד היינט אַבשיר-
פּונגען ערליטט.

• (מאָ דעם פּאַל ל) וויא אונס אַויס
וויינען געמילדעט ווירד, איזט דאָס לאַנגיאַה-
ריגע פּאָרשטאָנדיג מיטגליעד דער דאָרמיגען איהר
קולטוסגעמינדע עמאנועל בויטגאָרטען
אום אלטער פּאָן 81 יאהרען געשאַרבען. אין
דער יידישען ליטעראַטור איזט זיין נאָמע דורך
זיינע איבערזעצונג דעם "חובית הלכות" אינס
דייטשע בעקאָנט. ער צייכענעט זיך אויך דורך
וואָהלטהאַטיגקייט אין גראַסערעס מאַאסשאַט-
בע אַויס.

• (איבער דאָ ערהאַהונג דער
פּעריכטעסערונג דער געזעט פּערי אונד דאָ
אין דער געשטען אין וויינען אַבגעהאַלטע-
נען געמינזאמען מיניסער-
קאַנפּעראַנץ איינע איינציגונג צווי-
שען דען רעגירונגען אונגאַרנס אונד אַסער-
רייכס ערפּאָלגט. דאָנאָך זאָלל דאָ געהאַלטען
ערהאַהונג אין דען פּאַראַנשלאַג דער געמינזאמען
אויסלאַגען פּיר דאָס יאהר 1909 איינגעשטעללט
אונד פּיר דאָ פּעריכטעסערונג דער לאַגע דער
מאַנשאַפּט דער בעטראַן פּאָן 7 מיליאָנען קראָ-
נען געווירמעט ווערדען. דאָ ערהאַהונג דער אַפּ-
פּיצערס. גאָזשען האַט ריקקווייר קענד
פּאַם 1 אַקטאָבער 1908 אין קראַפּט צו מרע-
טען. אייך זאָללען שאָן אים לויפּע דיזעס יאה-
רעס 500 מיוזענד קראָנען צור פּעריכטעסערונג
דער מאַנשאַפּט. קאַסט פּערווענדעט ווערדען.

• (דאָ אַנאַרביס מי שיען יודען
אין לאַנדאָן) אין "ווייטשעפל" דעם אַרמ-

סטען בעצירקע לאַנדאָנס, וואָהנען צירקא 100
מיוזענד יודען דערען גראַסער טהייל אַויס
זאָלכען בעשעפּט. דאָ אינפּאָלגע פּאָליטישער
אונטערדריקונג רויסלאַנד, רומאַניע אונד גאַלי-
ציען פּעריאָסטען האַבען, אַום אין ענגלאַנד זיך
דער פּרוויהייט צו ערפּייען. אייניגע מיוזענד
דיעזער יודען פּינדען אבער אויך דאָ ענגלישע
פּרוויהייט צו געדינג אונד האַבען זיך דעס האַלב
צו אַנאַרכיסטען געזעלשאַפּט, דאָ יעדע רעגירונג
אַדער אַביריגקייט אויסראַטען מאַכען. דיזעז
"יידישען" אַנאַרכיסטען זינד צומייסט סאַנאַלעהער
אונד הייזער, שפּעכען דען יידיש-דייטשען
זשאַנגאַן אונד האַבען אויך צייטונגען אין דיזעז
שפּראַכע אונד אין טהעאַטער, אין וועלכעס
זשאַנגאַל-פּאַרשעללונגען אויפּגעפּיהרט ווערדען.
זאָ בעזעצען אין איינעס פּאַרטייאַ-לאַקאַל אונד
איינע איינעס הרוקקערייאַ דער היינע פּיה-
רער דיזעז פּאַרטייאַ איזט אין היינטער
ברויט נאָמעס ראַקקערה, דע פּאָן
זיינען אַהאַנגען שערצווייזע "רעכטע באַקקער"
געאָאָנט ווירד. איינעס זינד יא דיזעז אַהאַל-
גער זעלבסט שאָן נור דער געבורט נאָך יודען,
דען זאָ פּעריכטען דעמאָנסטראַטיוו אללע
יידיש-רעליגיעזע פּאַרשעפּען אונד וואָללען פּאָן
רעליגיעזע איבערהייט ניכטס וויססען.

• (אויס רויב מאָרד פּאַצעס
פּאַן דאָ אַש) האַט דער געריכטסדאָך נונ-
מעהר דאָ דען געשוואַרענען פּאַרצוילענעדען
פּאַרנען פּעסטגעשעללט. דערען צאהל ניכט
וועניגער אלס 384 בעטראַנט, דאָ ניכט נור דאָ
אַנאַלע דער שטאַטסאַנואַלשאַפּט, זאָנדרען
אויך דאָ אַיף מילרערונג אַבזעלענדען אַנאַלע
דער פּערמיהידיגען בעריקקויכטיג וואורדען,
וואָרד זיך דען היינטפּאַרנען פּיעלע געבענפּראַ-
גען היינצוגעקאָמען זינד. דאָ פּעריכטען אללער
דיזעז פּאַרנען דווערטען אין דער געסטריגען
פּערהאַנדלונג פּאָן האַלב 10 אַוהר פּאַרטימאַט
ביז 1 אַוהר נאַכטימאַט. - נאָך איינער דריי-
שטיינדיגען פּויע היעלט דאָן אום 4 אַוהר
שטאַטסאַנואַלס דריי גאַל זיינע אַנאַלע-רעדע,
דאָ ער נאָך אַויספּיהרליכער שילדערונג דעם
גרוואַמען פּעריכטענעס אונד דעם פּעריכטעס
דער פּערהאַנדלונג מיט דער ביטע אַן דאָ
געשוואַרענען שלאַסס, דאָ אַנאַקלאַטען שולדיג
צו שפּעכען, דאָס זאָ דאָ פּעריכטעט שטאַ-
פּע ערהאַלטען אונד דער גלויבט אַן דאָ אַפּ-
פּעריכטע זיכערדייט וויעדער הערגעשעללט
ווערדען.

• (נאַכטען-לאַטעריע) בייא דער געסטריגען
ציעהונג דער ערסטען קלאַסע דער XXII. לאַטעריע
וואורדען פּאָלגענדע מרעפּער געצאָנען:
60,000 קראָנען געווונען: 12931; 5000 קראָנען
געווונען: 5090; 2000 קראָנען געווונען: 47177 12356
101541; 1000 קראָנען געווונען: 118919 101989 88479
500 קראָנען געווונען: 112545 70645 63344 18980 1486
800 קראָנען געווונען: 24271 15790 13842 6531 1626
24851 46164 54508 64265 93983 100972 102799 108213
122318 123491 124498. פּערינער וואורדען 52 מרעפּער
מיט יע 100 אונד 1919 מרעפּער מיט יע 40 קראָנען גע-
צאָנען. - דאָ נאַכטע ציעהונג פּינדעט מאָרנען שטאַטס-
פּעריאָן ניכט נאַכטענעדע אינזאָלונגעפּאַללע בעקאָנט:
ניוראַ קאַלאָוויטש, איללאָק; בעווסקי אוי דורסט, פּראַנ;
אַרמין נרוסקאַ, לעמבערג; ריקקאַרדאָ מעדאַנישע, סוואַק;
ראָבערט קאַנלעריס זאָהנע, באָהם-קאַמינין; אַבראַהאַם ריינ-
מאַן, סאַקאַל; נאַנעשטע ראינער, סאַמבאַשעלי; כאַיע
ביסקער, דאָנאַ-וואַפּראַ; יאַעף עללענבאַגען, וויען (קאָזער-
שטראַסע 107); נוסטאַוו שימענע, פּערלאַק; אלבערט שטאַ-
צער, פּעריניאַ; סימאָן ראַטשאַנאָ, וויען (קלאַסערייבונגער-
שטראַסע 85); קאַרל ליסט, וויען (בריקקענאַסטע 16).

• (אינזאָלונגעציען) דער וויענער קרעדיטאָרע-
פּעריאָן ניכט נאַכטענעדע אינזאָלונגעפּאַללע בעקאָנט:
ניוראַ קאַלאָוויטש, איללאָק; בעווסקי אוי דורסט, פּראַנ;
אַרמין נרוסקאַ, לעמבערג; ריקקאַרדאָ מעדאַנישע, סוואַק;
ראָבערט קאַנלעריס זאָהנע, באָהם-קאַמינין; אַבראַהאַם ריינ-
מאַן, סאַקאַל; נאַנעשטע ראינער, סאַמבאַשעלי; כאַיע
ביסקער, דאָנאַ-וואַפּראַ; יאַעף עללענבאַגען, וויען (קאָזער-
שטראַסע 107); נוסטאַוו שימענע, פּערלאַק; אלבערט שטאַ-
צער, פּעריניאַ; סימאָן ראַטשאַנאָ, וויען (קלאַסערייבונגער-
שטראַסע 85); קאַרל ליסט, וויען (בריקקענאַסטע 16).

איין ענגלישער קאָנזול-בעריכט איבער ארץ ישראל.

פּאַר אייניגען מאַנען איזט דער בעריכט
דעם ענגלישען קאָנזול פּיר פּאַלאַטיאַ ערשיע-
נען, דער זיינע לאַנדסלייטע דאָרויף אויפּגעקראַמ
מאַכט, דאָס זאָ אים הייליגען לאַנדע גאַנץ גוטע

געשאַפּטע מאַכען קאָנטינען. אין איינער שטעללע
דיזעס בעריכטעס הייסט עס:
"דאָ ענגלישען פּאַבריקאַנטען זאָללען פּאַ-
לאַטיאַ מעהר אויפּגעקראַמקייט שענקען. דאָס
אַנוואַכען דער בעפּאָלקערונג האַט איינע בע-
דייטענדע שטייגערונג דער איינפּיהר פּעראַורזאַכט,
דאָ זיך איינעהאַלב 5 יאהרען פּאַסט פּעריאָס-
פּעלט האַט. דיזעז ווירד וואָהל ווייטער אַנדויערן,
אינסבעזאָנדערע ווען דאָ פּאַללענדינג דער הער-
שאַפּט. באַהן דאָ ערפּאָפּולונג פּאָן געביעטען נאָך
זיך ציעהען ווירד, דאָ ביזהער אללער פּעריכטעס-
מיטטעל ערמאַנגעלטען. אויך אַנדערע באַהן-אַנסער-
נעהטונגען ווערדען געפּלאַנט, אונד אללעס דיי-
טעט אויף איינען אללגעמיינען אויפּשוואַונג דעם
לאַנדעס אונד אין וואַכען זיינער בעדייטעסע
פּיר דאָ נאַכטע צוקונפּט."

איבער דען אַקקעריבויא אונד איבער
דאָ יידישען קאַלאַניען פּאַלאַטיאַ-
נאַס אייסערט זיך דער בעריכט אונטער אַנדע-
רעס וויא פּאַלגט:

אין דער עבענע סאַר אַן (שרון) ווירד
וואַכער דורכוועגס אין גערינגער טיעלע געזען.
דען דער באַרען איזט פּרוכטבאַר, אונד מיט
דער אויסברייטונג בעסערער בעבויאונגס-מעטהאָ-
דען, דאָ אין דען דייטשען אונד יידישען קאַלאַ-
ניען בערייטס אַנגעוואַנדט ווערדען, ווירד דאָ
פּאַרוקציאָן בעטראַכטליך וואַכען. עס זינד ברונ-
נען אַנגעלעגט, אונד דאָס וואַכער ווירד יעצט
אום אללגעמיינען דורך מאַטאַקראַפּט, מיטטענס
דורך פּעטראַלעאום-מאַטאַרען, אַן דאָ אַבערפּאַל-
כע געהאַבען אים בעצירק יאַפּאַ זינד יעצט
איינזאַהר 500 זאָלכער מאַטאַרען צו בעוואַס-
סערונגס-צוועקען אויף זיין געברויך, ניכט
גאַנץ דאָ האַלפּע דאָס זינד ענגלישען אַר-
שפּונגס, דאָ אַנדערען קאַסטען אַויס דייטשלאַנד.
דאָ ענגלישע וואַרע ווירד פּאַרנעצאָנען אבער
דער הייטשע ערצייגער איזט ענטגענעקאָמען.
דער בעצירליך דער צאַהלונגס-טערמינע, דאָס פּאַ-
מאַרען האַבען דורכשניטליך 5 פּערידע-קראַפּ-
טע, אייך גאַ-מאַטאַרען ווערדען איינגעפּיהרט.
איהרע אינשטאַלאַציאָנס-קאַסטען זינד צו גראַסס,
אום זאָ דאָ קליינערען פּעטראַלעאום-מאַטאַרען
פּערידאַנגען צו לאַסטען, אבער בייא גראַסערען
מאַשינען איזט דאָ אַרבייטס-אַקאָנאַטע זאָ בע-
טראַכטליך, דאָס זאָ דען איבערגאַנג פּאָן פּעט-
ראַלעאום צו גאַז, וואָ עס מאַגליך איזט, ראַטשאַנאָ
ערשיינען לאַסטען ביז יעצט זינד 9 זאָלכער
מאַטאַרען אין געברויך פּאָן יע 10 ביז 50 פּערי-
דעקראַפּען.

דאָ יידישען קאַלאַניען, דאָ
אורשפּינדליך פּאָן באַראָן ע פּאָן ראָט ה-
שילד געגרינדעט, אבער אים יאהרע 1900
דער "יידישען קאַלאָניאַציאָנס-געזעלשאַפּט" אי-
בערגעבען וואורדען, געדייהען גומ, אינדעסען
זינד דאָ, דאָס פּאַס ווייניג אַבאַהאַנגי זינד, ווע-
ניגער ערפּאָלגרייך; דאָ איבער-ערצייגונג פּאָן וויין
וואַר זאָ גראַס, דאָס דאָ פּאַרוקס קיינען קיי-
פּער פּאַנד אונד דאָ וויינע אונד דאָ רעכען
אויסגערייסען וואורדען; אויף דיזעז וויינע וואורד-
דען אין דען יאהרען 1905 אונד 1906 700 דו-
נאַס וויינבערגע צערשטאַרט, אונד מיט 900
דונאַס זאָללע אַהנליך פּערהאַרען ווערדען. מאַן
בעאבזוכטיגט, דען אַנבויא פּאָן מאַנדעלן, אַראַנ-
זשען אונד אַנדערע פּרוכטבייטע דאָס פּאַר-ציי-
נעהמען.

מאַן האַט פּערישערענע פּערוכטע מיט בוימ-
וואָלל-פּאַלאַנצונגען געמאַכט, אונד צוואַר אין דער
עבענע סאַר אַן אונד אים בעצירק יעריכט; אבער
זאָ זינד קוים איבער דען פּערויך היינט געדיע-
הען. אינדעסען שיינט קייין אויף דאָס קלימאַ
בעצירליכער אַדער אַנדערער גרונד דאַנענען צו
שפּרעכען, דאָס דיזעז קולטור אויף ברייטער
באָוים וויעדער מיט ערפּאָלג איינגעפּיהרט ווער-
דען קאָנטינע; פּאַר 40-30 יאהרען וואורדע זאָ
נוטצבריינגער בעטריעבען.

פּראַנץ יאַעף ביטטערוואַכער
בעכטעס אַנפּיהרמיטטעל

